

Stær
Sturnus vulgaris
 Stari
 Starling

Stæren er vidt udbredt over det meste af Europa, samt østover gennem det meste af Rusland. Arten er desuden udsat og nu vidt udbredt i Nordamerika og andre steder. I Nordvesteuropa er stær en talrig ynglefugl på De Britiske Øer og i Skandinavien, og på Island findes en mindre ynglebestand på 3-4.000 par. Underarten *S. v. faeroensis* er endemisk for Færøerne og *S. v. zetlandicus* for Shetlandsøerne og Ydre Hebrider. Den færøske stær er væsentligt kraftigere end nominatformen (Jensen 1992). Den er en ret almindelig ynglefugl med en bestand på omkring 25.000 par, og findes på øerne året rundt. Arten er totalfredet på Færøerne. I Europa er de nordlige og østlige bestande trækfugle, mens bestandene i Syd- og Vesteuropa kun delvis forlader yngleområderne. Underarten *S. v. vulgaris*, der yngler på Island, De Britiske Øer og Skandinavien, er en fåtallig trækgæst på Færøerne, med flere fund.

Mærknings- genmeldingsdata

Der er ringmærket 4.497 stær på Færøerne fordelt på de fleste øer, undtagen Vágar og Viðoy (fig. 2). Flest er mærket på Nólsoy (2.950), Sumba, Suðuroy (443) og Mikladalur, Kalsoy (323). 22 fugle er mærket på ikke nærmere angivet lokalitet. Den første blev mærket i 1934 (Svínoy), og flest er mærket i 1985 (487), 1984 (322) og 1987 (306) (fig. 4). Stær er ringmærket hele året (fig. 3), flest i juni (889) og september (724). Redeungerne er mærket i maj (131), juni (267), juli (132) og august (14). Blandt de kønsbestemte fugle (n=2.250) er 39% hunner og 61% hanner. Blandt aldersbestemte fugle (n=3.717)

er 15% unger, 56% ungfugle (1k) og 29% ældrefugle (2k+).

Med 216 genmeldinger er 4,8% genmeldt. 99,5% af genmeldingerne er fra Færøerne og én fra udlandet (fig. 1). Genmeldingerne er jævnt fordelt med 10-30 genfund per måned året rundt (fig. 3). Størstedelen af de genmeldte fugle (80%) er ringmærket på Nólsoy.

Træk, overvintring og spredning

Genmeldingerne viser, at de færøske stær bliver på Færøerne året rundt (fig. 1). Når ungerne forlader reden, bliver fuglene tilsyneladende i nærområdet. Unger genmeldt inden for et halvt år efter mærkningen (n=5) er alle fundet på mærkningsstedet. Unger genmeldt i første vinterhalvår (oktober-marts) er gennemsnitligt

Fakta Facts

Mærkninger *Birds ringed* 4.497
 - heraf mærket som unger *Ringed as chicks* 546 (12%)

Genmeldinger *Recoveries*
 Antal genmeldinger *No. of recoveries* 216
 - heraf udenfor Færøerne *Recovered abroad* 1
 Antal fugle *No. of individuals* 216
 - heraf mærket som unger *Ringed as chicks* 18 (10%)
 Genmeldingsandel *Proportion recovered* 4,8%
 Mærket i udlandet og genmeldt på Færøerne
Ringed abroad, recovered in the Faroes 2

Ekstremer *Extremes*
 Højeste alder *Oldest bird* 13 år 9 mdr.
 Længste afstand *Longest distance*
 England *England* 837 km

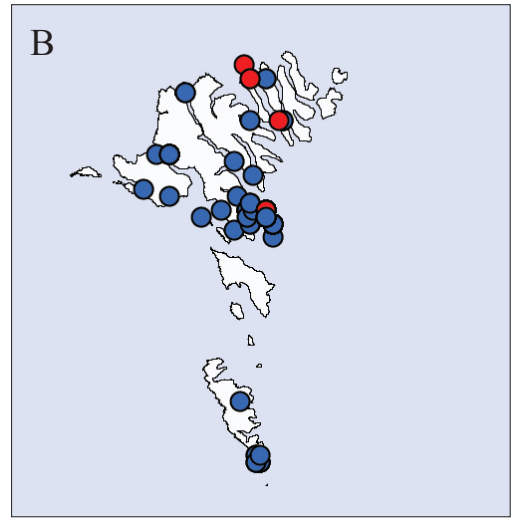
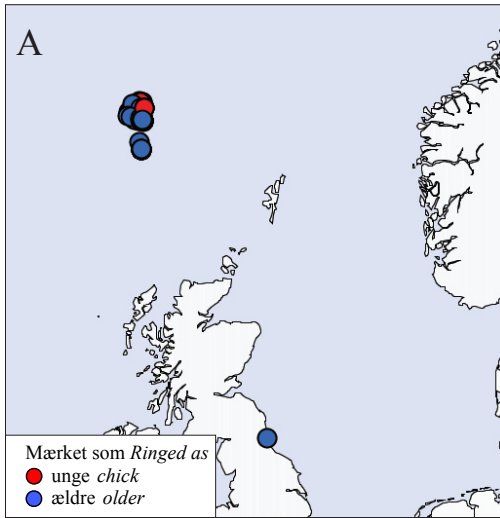

Fig. 1. A) Samtlige genfund af stær ringmærket på Færøerne (n=216) og B) genfund på Færøerne. A) All recoveries of starlings ringed in the Faroes (n=216) and B) recoveries in the Faroes.

genmeldt 7,7 (0-28) km fra klækningslokaliteten (n=6), mens voksne fugle om vinteren i gennemsnit er genfundet 3,6 (0-27) km fra sommermærkningslokaliteten (n=12).

Ingen stær mærket som unger er genfundet i en efterfølgende sommersæson (maj-juli). Voksne fugle mærket om sommeren og genfundet i en efterfølgende sommersæson er i gennemsnit fundet 1,2 (0-17) km fra mærkningslokaliteten (n=36).

Af stær mærket som unger er 72% genmeldt på mærkningsstedet (n=18), og af fugle mærket som ældre er 87% genmeldt på mærkningsstedet (n=187). Hunner er i gennemsnit genfundet 0,8 (0-9) km fra mærkningsstedet (n=35); for hanner er gennemsnitsafstanden 1,2 (0-42) km (n=89).

Stær er generelt stedfast. Af alle genmeldte er 188 (87%) fra samme ø, hvor de blev mærket, hovedsagelig Nólsoy. Det vides dog, at stær fra Tórshavn regelmæssigt flyver til Nólsoy og tilbringer natten der. 16 stær er mærket på Nólsoy og genmeldt i Tórshavn/Argir, eller omvendt. Fire fugle mærket på Nólsoy er genmeldt længere væk: Klaksvík, Borðoy (28

km), Miðvágur, Vágur (27 km) og Morskranes, Streymoy (20 km) og Eiði, Eysturoy (42 km). Sidstnævnte er den længste afstand for en fugl genmeldt inden for Færøerne. Fuglen blev mærket som voksen 9. november 1993 på Nólsoy og fanget i hønsehegn og sluppet fri 18. august 1998 i Eiði, Eysturoy. Blandt andre fugle, som

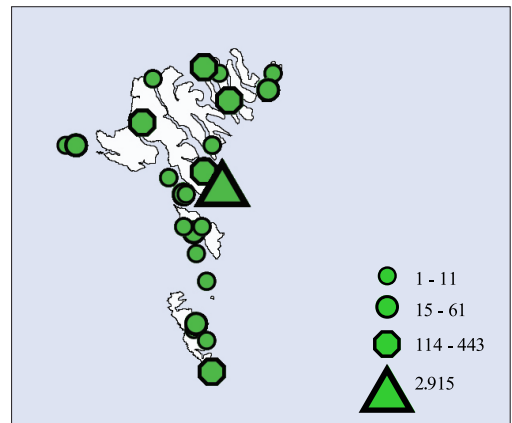

Fig. 2. Mærkningslokaliteter for stær ringmærket på Færøerne (n=4.475). Ringing sites of starlings ringed in the Faroes (n=4,475).

har flyttet sig over større afstande, er en voksen stær mærket 9. november 1993 i Eiði, Eysturoy, som blev fundet død 9. september 1997 i Tórshavn, 36 km sydsydøst for mærkningsstedet. Én stær mærket på Færøerne er genmeldt i udlandet (fig. 1): En voksen fugl, mærket 9. februar 1969 i Tórshavn, blev fundet død 28. februar 1973 i North Shields, England, 837 km sydsydøst for mærkningsstedet.

To fugle ringmærket i udlandet er genfundet på Færøerne (fig. 5). En ung (1k) stær, mærket

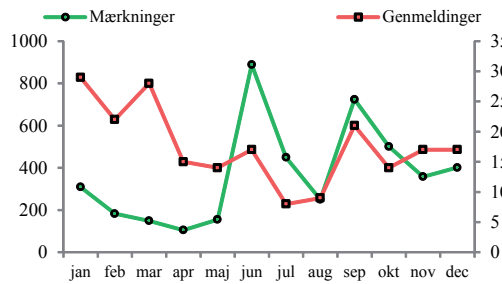

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for stær ringmærket på Færøerne. Month of ringing (green circles) and recovery (red squares) of starlings ringed in the Faroes.

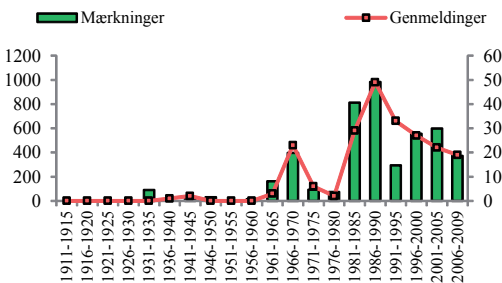

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for stær ringmærket på Færøerne, i femårsperioder. Year of ringing (green bars) and recovery (red squares) of starlings ringed in the Faroes (five-year periods).

2. juni 1932 nær Ulricehamn, Västra Götaland i Sverige, er genmeldt godt fem måneder senere (30. oktober) om bord på et skib cirka 60 sømil østsydøst for Sumba, omkring 1.090 km vestnordvest for mærkningsstedet. Og en stær mærket som voksen 9. april 1983 i det sydlige Rogaland, Norge, blev fundet død 15. april 1988 på Mykines, omkring 876 km vestnordvest for mærkningsstedet. Der er sandsynligvis tale om fugle, der er kommet ud af kurs. Skandinaviske fugle trækker normalt mod sydvest.

Genmeldings- og dødsårsager

83% (n=211) er genmeldt som døde (fig. 6A). Den hyppigste kendte dødsårsag er dræbt af kat (12%), og skudt (5%) (n=175; fig. 6B). Den ældste stær blev mærket som voksen 18. oktober 1984 på Nólsoy og fundet frisk druknet i en fiskekasse 31. januar 1998 på mærkningsstedet, i en alder af cirka 13 år og 9 måneder.

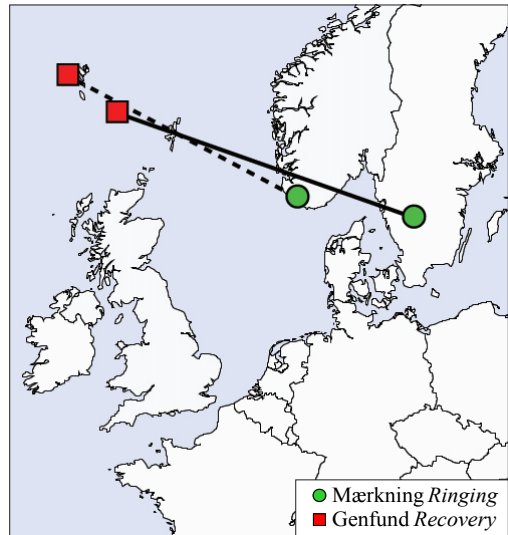

Fig. 5. Mærknings- og genfundslokalitet for stær ringmærket i udlandet og genmeldt på Færøerne (n=2). Fuldt optrukket linjen angiver direkte træk og stiplede linje forbinder mærknings- og genfundssted. Ringing and recovery sites for starling ringed abroad and recovered in the Faroes (n=2). Unbroken line indicates direct migration and dashed line connects ringing and recovery sites.

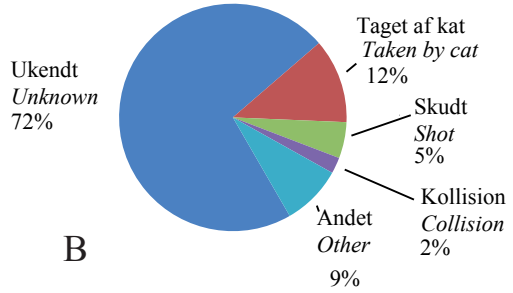
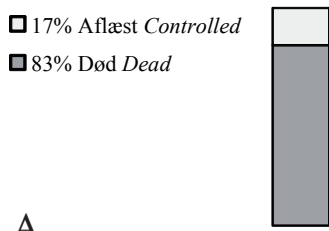

Fig. 6. A) Genmeldingsårsager (n=211) og B) dødsårsager (n=175) for stær ringmærket på Færøerne. *Cause of A) recovery (n=211) and B) death (n=175) of starlings ringed in the Faroes.*

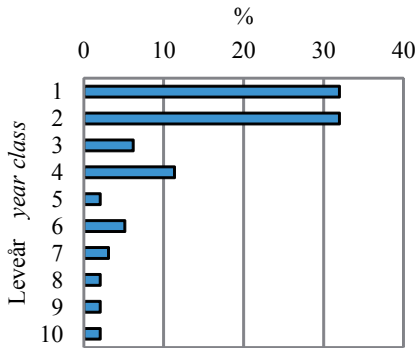

Fig. 7. Aldersfordeling af stærne mærket i deres første kalenderår og genmeldt som døde (n=97). *Distribution by year-class of starlings ringed in their first calendar year and recovered dead (n=97).*

English summary

Starling is a common resident breeder in the Faroes, with estimated population of 25,000 pairs. The Faroese subspecies *S. v. faeroensis* is larger than the nominate form. 4,497 starlings have been ringed throughout the Faroes, the majority on Nólsoy (2,950). Most were ringed in June and September, and 15% of the birds were ringed as chicks and 56% as first-year birds. There are 216 recoveries of starling ringed in the Faroes, with a single recovery abroad. There is limited dispersal, 87% of the recoveries are from the same island as where the birds were ringed. The longest dispersal within the Faroes is 42 km: a bird ringed on Nólsoy and recovered in Eiði, Eysturoy. A bird ringed as an adult on 9 February 1969 in Tórshavn was found dead 28 February 1973 in North Shields, England, 837 km SSE of the ringing site. Two birds ringed abroad have been recovered in the Faroes, one from southern Norway and one from southern Sweden. The latter was recovered onboard a ship SE of Sumba, Suðuroy approximately five months after ringing.